

proučevanja nista bili tuji naši jubilantki. Raziskala je morfogenetske razmere v Krški kotlini in o tem objavila študijo v Geografskem vestniku ("Krška kotlina. Študija o geomorfološkem razvoju". GV, 23, 1951, str. 85–108). Poleg teh temeljnih del je objavila več strokovnih prispevkov in poročil v strokovnem in drugem tisku (Geografski obzornik, Planinski vestnik, Tržiški vestnik). Sledi njenega dela so se ohranile tudi na turističnem področju. V slovenščino je prevedla, priredila in dopolnila nemško izdajo Polyglottovih turističnih vodnikov za Italijo (1978, 81 str.), Avstrijo (1979, 90 str.), Grčijo (1980, 78 str.) in Madžarsko (1980, 80 str.).

Poleg raziskovalnega dela se je prof. S. Rakovec razdajala in odlikovala tudi na strokovno-organizacijskem področju. Dolga leta je bila zavzeta, delovna, ustvarjalna in požrtvovalna poverjenica, zastopnica oziroma predstavnica GDS najprej za kranjski okraj in kasneje za celotno Gorenjsko. Vrsto let je vodila podružnico oziroma aktiv gorenjskih geografov. S številnimi izvirnimi akcijami, ki so bile strokovno utemeljene, je razgibala in popestrila delo geografov na Gorenjskem. Že v času njenega predsednikovanja kranjski podružnici GDS so bile tamkajšnje strokovne ekskurzije, ki jih je vsebinsko in organizacijsko vedno vzorno pripravila, v veliko zadovoljstvo vseh udeležencev. In njihova priznana veljava je odmevala po vsej Sloveniji.

Vse njeno delo smo spremljali slovenski geografi z iskrenim in spoštljivim občudovanjem in spoštovanjem. Leta 1972, ob 50-letnici GDS, je prof. S. Rakovec dobila društveno priznanje "Pohvala", leta 1984 pa je bila izvoljena za častno članico GDS. Leta 1988 je dobila državno odlikovanje "red zaslug za narod s srebrno zvezdo".

Tudi ob letošnjem življenjskem prazniku želimo prof. S. Rakovec še vrsto zdravih in zadovoljnih let! In da bi mogla z vso svojo sproščeno življenjsko vedrino in izostrenim strokovnim čutom še dolgo spremljati rast in razvoj slovenske geografije v naši samostojni državi.

Milan Natek

Sedemdeset let prof. dr. Darka Radinja

Geografski vestnik 1987 je ob slavljenčevi šestdesetletnici pregledno orisal njegovo življenjsko pot, njegove objave in pedagoško delo. Njegov prispevek k razčiščevanju pojmov iz teoretske geografije in terminologije je bil sicer omenjen, vendar bolj mimogrede. Opažanje, da teh prizadevanj kasnejši pisci o teoretični geografiji domala ne poznajo ali vsaj ne navajajo, sili podpisanega k podrobnejši omembi teh jubilatovih objav.

Z načelnimi vprašanji geografije se je prof. Radinja najbolj ukvarjal v letih, ko je zapuščal poklic srednješolskega učitelja in se uvrstil med univerzitetne predavatelje in kasneje učitelje na Oddelku za geografijo FF. To je bil hkrati čas, ko je sedem let (1954–1960) sam urejal Geografski obzornik — tega je sam priklical k življenju — ali pa je to delo opravljala kot urednica soproga prof. Mara Radinja (1961–1980).

Tedaj so med drugimi izšle njegove še vedno upoštevanja vredne misli o razmerju med politično geografijo in geopolitiko (GO, 1956, 1), razmerju med antropogeografijo, kulturno in družbeno geografijo (GO 1958, 3), fizični geografiji in prirodni geografiji (GO 1959, 1–2), zemljepisni legi in položaju (GO, 1959, 4), in reformiranem študiju geografije na univerzi (GO 1962, 3–4). V Geografskem vestniku je to smer nadaljeval z razpravljanjem o odnosu geografije do varstva človekovega okolja (GV, 46, 1974, str. 110–120) in o vprašanju, ali je kompleksnost značilna samo za geografijo (GV 1977, 24–30). Pri zadnjem članku je treba zlasti mlajšim geografom pojasniti, da so se kot odziv na radikalizacijo tedanje ideologije med geografi pojavili poskusi vse panoge geografije "posodobiti", "reformirati" in napraviti družbeno aktualne. Reforme je doživela šolska geografija, ki da naj bo usmerjena. Na Oddelku za geografijo so hoteli novo smer potrditi že s spremembo imena učnih predmetov, ki naj bi vsi dobili dodatek v obliki "problemi" (npr. hidrogeografski problemi). Najdlje v osemdeseta leta, se je v učnem načrtu ohranilo ime "Geografski problemi Slovenije". Danes se različni strokovnjaki hvalijo s svojim takratnim javnim zavračanjem "usmerjenega" šolskega izboraževanja in za dnevne potrebe usmerjenega raziskovanja. Samohvali bi se lahko pridružil tudi slavljenec, ki je skupno z nekaterimi drugimi opozarjal na idejno zmedenost geografskih reformatorjev (GO 1980, 1–2, str. 12–25).

Malo so znana tudi jubilentova metodična navodila za raziskovanja geografije poplavnih območij (GV 1974), raziskave onesnaženosti in varstva okolja v industrijskih ali kmetijskih obratih (GO, 1980, 3–4, str. 44–47), geografsko proučevanje mlinov in mlinarstva (GV 1970, 121–143) in proučevanja širjenja onesnaženega zraka z dimom iz tovarniških in drugih dimnikov (GO, 1989, 36–40). Dokaj prezrta je tudi jubilentova skrb za geografsko strokovno terminologijo, ki jo je v več primerih povezal z načelnimi problemi geografije. Tudi teh člankov je izšlo največ v Geografskem obzorniku v letih od 1954 do 1980 (GO 1958, 4, 1959, 3, 1964, 1, 1972, 1, 1955, 4, 1977, 1–2, 1955, 4), nekaj pa tudi v Geografskem vestniku, in to takrat, ko je bil njegov urednik (v GV 1986–1991). Vtis je, da je kot urednik prišel do spoznanja, da porabi manj truda, če napiše prispevek sam, kot da bi zanj moloval druge.

Slavljenčeva študija Varstvo okolja in geografija, objavljena v zborniku 14. zborovanja slovenskih geografov (Notranjska, 1987, 19–22), se končuje, kot v več drugih primerih, z vprašanjem: "Ali ni upravičena misel, da ne pogrešamo le kompleksne, regionalne, problemske ali kakršne druge geografije, temveč predvsem kritično, vendar kritično ne le navzven, temveč tudi navznoter". To ni prvi in ne zadnji jubilentov poziv k bolj kompleksni in bolj kritični geografiji. Te smeri pa se je pri svojem raziskovanju držal tudi sam.

Da je slavljence v šestdesetih letih življenja vodilo pravilo, da je specializirana geografija vredna imena geografija le, če ozko problematiko poveže z regijsko strukturo, pričajo njegove objave. Med njimi približno 11 razprav in pet člankov ter več krajših objav (zlasti v Enciklopediji Slovenije), ki nekateri zaslužijo posebno pozornost.

Bolj kot v prejšnjih letih je v razpravah, tiskanih v letih od 1986 do 1996, v ospredju varstvo okolja in hidrogeografija. V slednji sta glavni tematiki vodna oskrba in vprašanje vodne onesnaženosti. Študija Tradicionalne oblike vodne oskrbe na Notranjskem (Notranjska, 1987, 145–154) je danes že zgodovinskogeografska, saj se je tedaj, leta 1971, še ena tretjina gospodinjstev oskrbovala s kapnico in vodo iz vodnjakov, studencev in potokov. Čez dve desetletji (Hidrografske značilnosti Posavinja in njegova oskrba s pitno vodo. Aktualna pokrajinska tematika, Savinjska, 1993) je na geografskem zborovanju v Celju leta 1993 že lahko poročal, da je v Posavinju ovodovodenost porasla do leta 1991 na 97,4 % vseh stanovanj. Toda ta podatek in številni drugi iz območja hidrogeografije so le drobec spoznanj. V ospredju je namreč pogojenost vodnih pojavov s pokrajinsko sestavo in človekom posebej. Voda kot zrcalo naravnih in družbenih razmer je v srži tudi jubilentovih objav v zborniku portoroškega zborovanja slovenskih geografov leta 1990. Njegova članka o Tržaškem zalivu (Pokrajinske značilnosti Tržaškega zaliva in Koprškega primorja ter Dimenzije Tržaškega zaliva in slovenskega morja ter njihov regionalni pomen, Primorje, str. 7–12 in 13–20) sta sicer kratka, a polna novih kvantitativnih podatkov o Tržaškem zalivu in slovenskem morju kot regionalnogeografskima regijama Slovenije, ki še dolgo ne bosta izgubila pomena za regionalno geografijo.

V razpravi Onesnaženost okolja v Sloveniji, posebej na Notranjskem, ugotovljena na podlagi snežne odeje decembra 1986 (Notranjska, zbornik 14. zborovanja slovenskih geografov, 1987, str. 411–420) je jubilant prvič poročal o svojih raziskavah onesnaženosti okolja z žveplom s pomočjo analize snežne odeje. Daljše poročilo o tej raziskavi (Snežna odeja v RS Sloveniji sredi decembra 1986 ter vprašanje onesnaženosti našega okolja. GV 1987, 21–35) dokazuje, kako pomembna je metodična zasnova za uspeh raziskave. Treba je izbrati navedež droben pojav, ki je odločilen za diferenciacijo ozemlja v okviru države. V našem primeru je to vsebnost žvepla (SO_4) v snežni odeji v Sloveniji, povezana s kislostjo padavin. Iz primerjave med sulfatnostjo in kislostjo in med onesnaženostjo snega ter emisijami žvepljenih sestavin sledijo daljnosežni zaključki o tem, ali je onesnaženost avtohtona ali alohtona, in izpodbijanje aksioma, da je najbolj onesnažen zrak tudi najbolj kisel. Toda samo 300 opravljenih analiz iz 274 najdišč ter neobičajni vetrovi mu narekujejo kritičnost do svojih razultatov. Zato se ponovno loti razporeditve sulfatnega onesnaževanja v Sloveniji ter objavi popravljeno, razširjeno in bolj regionalno obarvano onesnaženost z žveplom (O tehnogenem kroženju žvepla v pokrajinskem okolju SR Slovenije in njegovi bilanci. GV 1988, 2–19). V zadnjih dveh raziskavah (GV 1996, Dela 1996) ga zanima potencialno obremenjevanje pokrajinskega okolja, predvsem v kmetijstvu. Pri tem posega po izračunih energetskega gospodarjenja z vnašanjem snovi v zemljo.

Naš jubilant je z letom 1997 odšel v zaslužni pokoj. Ne verjamem, da bo nehal na terenu zbirati gradiva za nove študije, saj poznamo njegovo zagnanost za reševanje hidrogeografskih in okoljevarstvenih problemov. O tem nas prepričuje njegovo sodelovanje pri raziskavah v spodnjem Podravju (Kmetijsko obremenjevanje okolja

v Spodnjem Podravju s Prlekijo v energijski in nitratni osvetlitvi. Spodnje Podravje s Prlekijo, 1996, str. 153–164). Ne verjamemo tudi, da bo pustil obležati v inštitutskih omarah elaborate, ki jih je izdelal za naročnike, ne da bi objavil njihovih povzetkov. Verjamemo in upamo, da bo za to našel ne le čas, ampak tudi voljo. Te in zdravja mu želi ne le podpisani, ampak tudi kolegi in mnogi iz stotnih geografov po vseh srednjih šolah Slovenije, ki so v predavalnici ali na terenu med univerzitetnim študijem geografije na ljubljanski univerzi spoznale profesorjeve retorične, metodične in znanstvenoraiskovalne kvalitete.

Ivan Gams

Profesor dr. Janez Planina — sedemdesetletnik

Visok jubilej, sedemdesetletnico, je v letu 1997 praznoval dr. Janez Planina, diplomirani geograf in diplomirani ekonomist. Jubilant je leta 1960, ko je Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani uvedla smer študija turizma, začel predavati Ekonomiko turizma, ki je bil osrednji predmet na navedeni smeri. Kasneje je prevzel na svoja ramena tudi predmet Poslovanje turističnega podjetja.

Kljub močni angažiranosti na matični Ekonomski fakulteti je dr. Planina našel čas in energijo, da je svoje široko znanje o ekonomiki turizma posredoval tudi študentom geografije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Več generacij geografov, ki so si v okviru svojega študija izbrali usmeritev iz turizma, je seznanjal z gospodarskimi pojavi turistične dejavnosti. S tem je pomembno prispeval k osvetlitvi pomena gospodarskih dejavnikov kot sooblikovalcev turističnih regij. Geografom, ki so se po diplomu zaposlili v turističnem gospodarstvu ali upravnih organizacijah, pa je s svojimi predavanji o temeljih turističnega gospodarjenja nudil osnovno znanje pomembno za njihovo poklicno udejstvovanje.

Posebej velja omeniti, da je bil jubilant vse od začetka šestdesetih let eden izmed vodilnih slovenskih raziskovalcev turizma. Kot nosilec številnih raziskovalnih nalog je s proučevanjem makro- in mikroekonomskih vidikov turizma pomembno vplival na družbeno-politično okolje. V njegovih raziskovalnih izsledkih silijo v ospredje analize o obsegu in razvejanosti gospodarskih učinkov turizma, s katerimi je utrjeval položaj turizma v Sloveniji.

Prof. dr. Janezu Planini želimo še obilo življenjskih moči pri pedagoškem in raziskovalnem delu, kateremu je še vedno predan.

Matjaž Jeršič

Dr. Metod Vojvoda — šestdesetletnik

Dr. Metod Vojvoda, izredni profesor na Pedagoški fakulteti (PF) v Ljubljani, se je rodil 6. marca 1937 v Bohinjski Bistrici v znani družini bohinjskega obrtnika. Osno-